

Instytut Pamięci Narodowej - Wrocław

<https://wroclaw.ipn.gov.pl/wro/publikacje/ksiazki-wroclaw/33456,Sprawa-Operacyjnego-Rozpracowania-Kaskader.html>
27.04.2024, 09:08

Sprawa Operacyjnego Rozpracowania „Kaskader”

S. Krzyżanowska, W. Trębacz, Sprawa Operacyjnego Rozpracowania „Kaskader”, Wrocław 2007, 213 s.

Niniejsza praca powstała z przekonania i świadomości o potrzebie przygotowania opracowania syntetyzującego dolnośląski wątek opozycji demokratycznej przełomu lat siedemdziesiątych i osiemdziesiątych XX wieku. Jej podstawowym celem, poza publikacją interesującego przekazu źródłowego, jest próba konfrontacji pomiędzy relacją działacza opozycji (wspomnienia Krzysztofa Grzelczyka) a treścią dotyczącą jego osoby materiałów archiwalnych wytworzonych przez Służbę Bezpieczeństwa (głównie Sprawa Operacyjnego Rozpracowania kryptonim „Kaskader”). Jest to o tyle istotne, iż taka weryfikacja w pełnym zakresie jest możliwa, dopóki żyją świadkowie tych wydarzeń.

Całość stanowi swego rodzaju wypadkową tych dwóch źródeł historycznych służących poznaniu epoki – czasu, kiedy rodził się opór społeczny końca lat siedemdziesiątych i nastąpił społeczny przełom lat osiemdziesiątych zakończony dramatem stanu wojennego. Książka została podzielona na cztery rozdziały w ujęciu chronologicznym. Cezury czasowe ograniczające każdy z nich odnoszą się do konkretnych wydarzeń z życia „świadka czasu”, i w konsekwencji działań aparatu bezpieczeństwa, na tle najnowszej historii Polski. Rozdział pierwszy obejmuje okres od 1977 r., czyli od początków zaangażowania „figuranta” w działalność niepodległościową do pierwszych miesięcy 1980 r., kiedy SOR „Kaskader” znalazła swoje miejsce w pracy operacyjnej peerelowskiego aparatu bezpieczeństwa. Rozdział drugi dotyczy czasu bezpośrednio poprzedzającego powstanie NSZZ „Solidarność”, trzeci zamyka się wprowadzeniem stanu wojennego. Ostatni, czwarty rozdział omawia wydarzenia pomiędzy wprowadzeniem stanu wojennego a emigracją Krzysztofa Grzelczyka i zamknięciem sprawy kryptonim „Kaskader”. Poszczególne części nie odzwierciedlają podziału według matematycznej równości czasu na nich przypadającego. Wynikają natomiast z kondensacji działań i zaangażowania Krzysztofa Grzelczyka, jak również aktywności funkcjonariuszy organów bezpieczeństwa, i co za tym idzie, zapisów sprawozdawczych.

(fragment *Wstępu*)

